

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

31 " 08 20 21 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Історія міжнародних відносин

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітні програми: «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

вид дисципліни: обов'язкова

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«21» серпня 2021 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат історичних наук, доцент кафедри Ольга ФІЛАТОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «21» серпня 2021 року, № 1

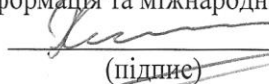
Завідувачка кафедри

(підпис)

Людмила НОВІКОВА
(ім'я та прізвище)

Гарант освітньо-професійної програми

«Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

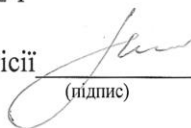

(підпис)

Олександр ХИЖНЯК
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «21» серпня 2021 року № 1

Голова науково- методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА – БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» складена відповідно до програми підготовки **бакалавра** зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія міжнародних відносин» є професійно-орієнтованою дисципліною освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації», та має на меті вивчення еволюції міжнародних відносин протягом історії людства та являє собою основу окремого напрямку розгляду політичних проблем міжнародних систем і глобального розвитку.

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» є ознайомлення з основними етапами розвитку міжнародних відносин від Стародавнього світу до пост біполярної системи міжнародних відносин ХХІ ст. Методологічно курс опирається на фундаментальні положення сучасної теорії міжнародних відносин і висновки різних шкіл та напрямів у вивченні історії міждержавних стосунків. Навчити студентів характеризувати основні періоди розвитку міжнародних відносин, самостійно аналізувати міжнародну політику на різних історичних етапах, розбиратися в основних аспектах зовнішньої політики впливових держав світу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: набуття теоретичних знань з питань зовнішньої політики, діяльності провідних гравців на міжнародній арені; вмінь аналізувати основні факти з історії міжнародних відносин від Стародавності до початку ХХІ ст.; ключові проблеми у відносинах між провідними державами світу і шляхи їх вирішення; основні засоби здійснення зовнішньої політики суверенних країн – дипломатію та війни; діяльність знакових персоналій та ключові зовнішньополітичні концепції, представлені на міжнародній арені у зазначений період; основних тенденцій розвитку міжнародних відносин від виникнення перших держав до сучасності.

А також, формування наступних загальних компетентностей:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

формування наступних фахових (спеціальних) компетентностей:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрям досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні євроінтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
56 год	год.
Індивідуальні завдання	
- год.	год.

1.6. Заплановані програмні результати навчання:

РН06. Знати природу та характер взаємодії окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному і локальному рівнях.

РН12. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН14. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН18. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ. Історія міжнародних відносин від Давнини до середини XVII ст.

Тема 1. Історія міжнародних відносин як об'єкт вивчення

Предмет, мета та завдання курсу. Основи вивчення історії міжнародних відносин. Характеристика ключових термінів : міжнародні відносини, міжнародна політика, світовий порядок, світова політика, дипломатія, зовнішня політика, переговори, міждержавний договір. Типи держав. Сутність суверенітету. Поняття міжнародне право. Основні категорії учасників міжнародних відносин. Інтереси та цілі учасників міжнародних відносин. Види та форми міжнародних відносин.

Тема 2. Держави стародавнього Сходу у міжнародних відносинах

Перші цивілізації Стародавнього Сходу й активізація міграційних процесів. Перші воєнні походи. Посилення експансіоністської політики. 6 Воєнні походи Аккадського царства, Ассирії, Персидської держави тощо. Особливості зовнішньої політики Єгипту. Індії, Китаю. Становлення системи міждержавних відносин на Стародавньому Сході. Виникнення дипломатії. Чжан Цянь. Формування інституту посольств, дипломатичного церемоніалу, «шлюбної» та «подарункової» дипломатії. Перші міждержавні договори. Значення єгипетсько-хеттського договору 1259 р. до н.е. для історії міжнародних відносин.

Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі

Політичні та економічні відносини між давньогрецькими полісами в архаїчну епоху. Грецька колонізація Середземного та Чорного морів. Форми міжнародних зв'язків у Давній Греції . Греко-перські війни 499 - 449 рр. до н. е. Зростання протиріч між Афінами та Спартою. Пелопоннеська війна (431 - 404 рр. до н. е.). Захоплення Греції Македонією. Походи Олександра Македонського на Схід та їх наслідки. Зовнішня політика Римської республіки та Римської імперії. Пунічні війни. Експансія Риму у Західну, Центральну Європу, Північну Африку, Близький Схід. Договори з федератами. Середземноморська система міждержавних відносин в VI ст. до н. е. – V ст. н. е.

Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя

Велике переселення народів як новий фактор зовнішньої політики. Падіння Західної Римської імперії та утворення нових варварських держав. Зовнішньополітичні доктрини Карла Великого. Утворення та розпад Франкської імперії. Верденська угода. Постверденська Європа у системі міжнародних відносин. Дипломатія сеньйорів. Роль династичних зв'язків у міжнародних відносинах доби Середньовіччя. Зовнішня політика Візантійської імперії. Дипломатія Київської Русі. Арабські завоювання.

Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав середньовічній Європи у XI-XV ст.

Загальна характеристика змін у міжнародних відносинах держав середньовічній Європи у XI-XV ст. Протистояння між папством та німецькими імператорами. Діяльність європейських та візантійських дипломатів. Дипломатична активність духовенства. Ідея «Божого миру». Вплив християнства та лицарства на формування зовнішньополітичних доктрин Середньовіччя. Виникнення національних держав. Хрестові походи. Етапи та

завершення реконквісти.. Діяльність духовно-лицарських орденів. Посилення боротьби між транснаціональними та національними інтересами. Столітня війна та її міжнародні наслідки. Міжнародне становище Київської Русі. Утворення Галицько-Волинської держави та її відносини із Золотою Ордою, Литвою та Польщею.

Тема 6. Міждержавні відносини на Середньовічному Сході у XI-XV ст.

Зовнішня політика країн Близького Сходу напередодні та під час хрестових походів. Сельджукський та Єгипетсько-сирійський султанати у міждержавних відносинах. Монголо-татарська навала, як новий зовнішньополітичний чинник. Створення Монгольської імперії та її міждержавні зв'язки. Зовнішня політика імперії Тимурідів. Завоювання турків-османів та загибель Візантії. Османська загроза країнам Європи. Зовнішня політика середньовічної Індії. Делійський султанат та його боротьба з експансією монголів і Тамерлана. Об'єднання Індії під владою Великих Моголів. Зовнішня політика Акбара та Шах Джахана. Міжнародне становище середньовічного Китаю. Монгольське завоювання Китаю та його політичні наслідки. Зовнішня політика династії Мін. Японія в міжнародних відносинах Середньовіччя.

Тема 7. Міжнародні відносини у Ранній Новий час (кінець XV – XVII ст).

Вплив Великих географічних відкриттів та ідеології гуманізму й Реформації на формування нових імперативів зовнішньої політики провідних держав. Колонізація європейцями Нового світу. Розширення меж європейської цивілізації. Перші договори в Тордесільясі (1494) та Сарагосі (1529) про розподіл світу на сфери впливу. Основні риси зовнішньої політики західноєвропейських країн в XVI ст. Протиріччя між Священою Римською імперією та Францією. Іспано-англійське суперництво. Турецька загроза. Утворення Речі Посполитої. Зовнішньополітичні наслідки громадянських воєн у Франції. Зовнішня політика Росії. Утворення на Середньому Сході та у Південній Азії Імперії Великих моголів. Підсумки міжнародних відносин XVI ст. Передумови Тридцятилітньої війни. Активізація боротьби країн Габсбурзького блоку і Антигабсбурзької коаліції. Події в Чехії. Тридцятилітньої війни та їх характеристика. Вестфальський мир 1648 р.

Розділ 2. Вестфальська, Віденська та Версальсько-Вашингтонська системи міжнародних відносин.

Тема 8. Вестфальська система міжнародних відносин (друга половина XVII – XVIII ст.).

Головні принципи Вестфальської системи міжнародних відносин (принцип балансу сил, державного суверенітету, дії міжнародного права, пріоритет національних інтересів, рівності прав держав та ін.). Європейська рівновага. Спроби Франції домогтися гегемонії у Європі та світі. Національно-визвольна війна українського народу. Дипломатія Козацької держави. Послаблення Речі Посполитої. Зміцнення Росії. Північна війна та Ніштадтський мирний договір 1721 р. Російська імперія як новий чинник світової політики. Російсько-турецькі війни XVIII ст. Семирічна війна 1756- 8 1763 рр. та її наслідки для Європи і світу. Міжнародні відносини під час боротьби північноамериканських колоній Англії за незалежність. Створення США. Вплив ідей Просвітництва та масонських лож на формування зовнішньополітичних прагнень буржуазії. Занепад дворянсько-династичної дипломатії абсолютних монархій.

Тема 9. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн

Велика Французька революція та її вплив на зміни у світовій політиці провідних держав. Зовнішньополітичні інтереси французької буржуазії. Зовнішньополітичні рішення революційної Франції. Принцип верховенства нації. Порухення старої системи європейської рівноваги. Позиція провідних країн. Боротьба революційної французької

буржуазії проти контрреволюційних антифранцузьких коаліцій на чолі з Англією. Прихід Наполеона до влади та початок Наполеонівських воєн. Дипломатична та розвідницька діяльність Ш. Талейрана. Сутність «континентальної блокади» Англії. Імперія Наполеона, її зовнішньополітичні імперативи. Поразка Наполеона у Росії. Крах наполеонівської імперії. Вплив революційних та наполеонівських воєн на світову політику.

Тема 10. Віденська система міжнародних відносин Віденський конгрес 1814-1815 рр. та формування Віденської системи міжнародних відносин.

Створення Священного Союзу. Вплив на зовнішню політику провідних держав національно-визвольної боротьби народів Латинської Америки, Центральної та Південної Європи. «Східне питання». «Доктрина Монро» і початок експансіонізму США. Зовнішньополітичні наслідки європейських революцій 1848-1849 рр. та Кримської війни. Національно-визвольні та національно-об'єднавчі рухи у світі в середині та третій чверті XIX ст. Утворення дуалістичної Австро-Угорщини. Об'єднання Італії. Франко-пруська війна та об'єднання Німеччини. Союз Трьох імператорів. Балканське питання та русько-турецька війна 1877-1878 рр. Сан-Стефанський мирний договір та Берлінський конгрес. Колоніальна політика європейських країн та зростання колоніальних та континентальних протиріч. Троїстий Союз 1882 р. Російсько-французький союз 1891-1893 рр.

Тема 11. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни Загострення відносин між провідними державами наприкінці XIX – на початку XX ст.

Іспано-американська та англо-бурська війни. Суперництво між великими державами на Далекому Сході. Російсько-японська війна. Загострення англо-германських протиріч. «Сердечна згода» (Антанта) між Англією та Францією (1904). Англо-російська угода 1907 р. Протистояння між двома військово-політичними блоками. Марокканські кризи. Боснійська криза. Тріполітанська (італо-турецька війна). Перша та Друга Балканські війни. Причини Першої світової війни Стратегічні плани супротивників. Дипломатичні зусилля провідних країн щодо посилення військово- 9 політичних коаліцій. Військовий потенціал країн. «Сараєвське вбивство» та проголошення війни. Початок воєнних дій.

Тема 12. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр.

Вплив військових дій на Західному та Східному фронтах на активність дипломатичних корпусів воюючих держав. Вступ Японії та Туреччини до війни. Позиція США. Роспад II Інтернаціоналу. Дезорганізація робітничого та пацифістського руху. Вступ до війни Італії, Болгарії, Румунії. Верденська битва та операція на Соммі. Брусиловський прорив. Мирні пропозиції Німеччини. Вплив воєнних дій на перетворення США на фінансовопромисловий центр світу. Нові пріоритети американської зовнішньої політики. Поворот до миру та його причини. Звернення В. Вільсона до народів воюючих держав. Провал «мирних маневрів». Лютнева революція в Росії. Вступ США до війни. Жовтневий переворот. Декрет II Всеросійського з'їзду Рад про мир та його справжні цілі. «14 пунктів» В. Вільсона. Брестський мир. Поразка Німеччини та її союзників. Розпад Австро-Угорщини. Комп'єнське перемир'я. Підсумки війни.

Тема 13. Міжнародні відносини у 1918-1929 рр. Створення Версальсько-Вашингтонської системи. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр.

Плани головних державпереможниць. Версальський договір з Німеччиною. Мирні угоди з союзниками Німеччини. Переділ світу. Створення Лігі Націй. Репараційне питання. Боротьба держав за панування на Тихому океані. Вашингтонська конференція 1921-1922 рр. Договори «чотирьох», «п'яти» та «дев'яти». Протиріччя Версальсько-Вашингтонської системи. Особливості міжнародних відносин у 20-х рр. Генуезька конференція. Рапальський договір. Гаазька конференція. Міжнародне визнання СРСР. Протиріччя на

Близькому Сході. Лозаннська конференція. Локарнські угоди. Проблема репарацій. Плани Дауеса та Юнга. Пакт Бріана-Келлога.

Тема 14. Міжнародні відносини у 1929-1939 рр. Крах Версальсько-Вашингтонської системи.

Світова економічна криза та її вплив на міжнародні відносини. Воєнний конфлікт на Далекому Сході. Конференція по роззброєнню. Гітлерівська Німеччина – головне вогнище війни. Вихід Японії та Німеччини з Ліги Націй. Крах Версальсько-Вашингтонської системи. Початок відкритої агресії. Напад Італії на Ефіопію. Італо-німецька інтервенція в Іспанії. «Антикомінтернівський пакт». Втручання японських військ до Центрального Китаю. Політика умиротворення агресорів. «Аншлюс» Австрії. Мюнхенська угода та її наслідки. Захоплення Італією Албанії. «Політика гарантій» Англо-франко-радянські переговори та їх зрив. Пакт Молотова-Ріббентропа. Додатковий таємний протокол про розподіл територій у Центрально-Східній Європі.

Тема 15. Міжнародні відносини в період Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Причини та початок війни. Напад Німеччини на Польщу. Вступ Великої Британії та Франції у війну. «Дивна війна». Приєднання до СРСР Західної України та Західної Білорусі. Радянсько-фінська війна. Приєднання до СРСР країн Прибалтики, Бессарабії та Північної Буковини. Діяльність Ліги Націй на початку війни. Перехід Німеччини до активних воєнних дій на Заході. Поразка Франції. Режим «Віші». «Битва за Англію». Воєнні дії в Африці та басейні Тихого океану. Виникнення англо-американського блоку. Радянсько-німецькі стосунки у 1939-1941 рр. Напад Німеччини та її сателітів на СРСР. Особливості формування та діяльність антифашистської коаліції. Вступ США у війну. Розпуск Комінтерну. Московська нарада міністрів закордонних справ трьох держав. Тегеранська конференція та її рішення. Вплив перемог радянських військ на дипломатичні дії СРСР. Кримська (Ялтинська) конференція. Поразка і капітуляція Німеччини. Конференції у Сан-Франциско та Потсдамі. Міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні під час війни. Беззастережна капітуляція Японії. Головні підсумки Другої світової війни.

Розділ 3. Міжнародні відносини 1945 р. – початок XXI ст.

Тема 16. Формування біполярної структури у глобальній системі міжнародних відносин (1945 — початок 60-х років XX ст.)

Ялтинсько-Потсдамський порядок у системі повоєнної біполярності світу. Проблеми повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході. “Холодна війна” у структурі біполярності в Європі. Проблеми блокового протистояння. Дві Німеччини в системі міжнародних відносин. Створення ООН і “холодна війна”.

Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту

Радянсько-американські відносини 60–80-х років. Становлення та реалізація “великої розрядки” в Європі. Загальноєвропейський процес (60–70-ті роки). Проблема контролю над озброєнням та роззброєнням. Розпад колоніальних систем у контексті світової політики 60–70-х років. Особливості діяльності ООН у роки “великої розрядки” (початок 60-х — 70-ті роки).

Тема 18. Регіональні системи в біполярній структурі міжнародних відносин (1945 — кінець 80 — початок 90-х років)

Країни Східної Європи в контексті “системи міжнародних відносин нового типу”. Західна Європа в системі міжнародних відносин. Міжнародні відносини на Далекому Сході. Країни азійсько-тихоокеанського регіону в міжнародних відносинах. Міжнародні

відносини в Африці. Міжнародні відносини в Латинській Америці. Регіональні проблеми міжнародних відносин на Близькому та Середньому Сході.

Тема 19. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополарності (90-ті роки XX — початок XXI ст.)

Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період. Завершення “холодної війни”. Нові параметри безпеки та роззброєння в умовах постконфронтаційного порядку. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополарності. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин після 11 вересня 2001 р.. Україна в контексті міжнародних відносин кінця XX — початку XXI ст.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ. Історія міжнародних відносин від Давнини до середини XVII ст .												
Тема 1. Історія міжнародних відносин як об’єкт вивчення	2	1				1						
Тема 2. Держави стародавнього Сходу у міжнародних відносинах	4	1	1			2						
Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі	8	1	3			4						
Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя	6	1	2			3						
Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав середньовічній Європи у XI-XV ст.	4	1	1			2						
Тема 6. Міждержавні відносини на	4	1	1			2						

Середньовічному Сході у XI-XV ст.												
Тема 7. Міжнародні відносини у Ранній Новий час (кінець XV – перша половина XVII ст).	7	2	2			3						
Разом за розділом 1	35	8	10			17						
Розділ 2. Вестфальська, Віденська, Версальсько-Вашингтонська системи міжнародних відносин та Друга світова війна.												
Тема 8. Вестфальська система міжнародних відносин (друга половина XVII – XVIII ст.).	7	2	2			3						
Тема 9. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн.	5	2	1			2						
Тема 10. Віденська система міжнародних відносин.	5	2	1			2						
Тема 11. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни	5	2	1			2						
Тема 12. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр.	5	2	1			2						
Тема 13. Міжнародні відносини у 1918-1929 рр. Створення Версальсько-Вашингтонської системи.	7	2	2			3						

Тема 14. Міжнародні відносини у 1929-1939 рр. Крах Версальсько-Вашингтонської системи.	6	2	1			3						
Тема 15. Міжнародні відносини в період Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	2	1			1						
Разом за розділом 2	44	16	10			18						
Розділ 3. Міжнародні відносини 1945 р. – початок XXI ст.												
Тема 16. Формування біполярної структури у глобальній системі міжнародних відносин (1945 — початок 60-х років XX ст.)	9	2	2			5						
Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту	10	2	4			4						
Тема 18. Регіональні системи в біполярній структурі міжнародних відносин (1945 — кінець 80 — початок 90-х років)	10	2	2			6						
Тема 19. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополарності (90-ті роки XX — початок XXI ст.)	12	2	4			6						
Разом за розділом 3	41	8	12			21						
Усього годин	120	32	32			56						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількіс ть годин
1	Тема 2. Держави стародавнього Сходу у міжнародних відносинах «Дипломатія Стародавнього Сходу» . Становлення міжнародних відносин на прикладі Стародавнього Єгипту. Зовнішня політика Вавілонської держави за часів царя Хамурапі. Міжнародно-правові відносини Стародавнього Сходу. Дипломатія Стародавньої Індії. Давньокитайська дипломатія.	1
2	Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі «Стародавня Греція» . Дипломатія перших державних утворень у Греції у II тис. до н.е. Зовнішня політика Афінської держави. Суперництво між Спартою та Афінами за домінування у Греції. Грецька колонізація. Греко-перські війни. Македонія у системі міжнародних відносин Стародавньої Греції. Зовнішня політика Олександра Македонського.	1
3	Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі «Стародавній Рим» . Зовнішня політика Риму за часів республіки. Основні напрямки зовнішньої політики Римської імперії. Велике переселення народів та його вплив на міжнародні відносини. Римська імперія та варвари. Розпад Римської імперії: причини та наслідки.	2
4	Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя Дипломатія Раннього середньовіччя . Західна Римська імперія та варварські держави; дипломатія Арабського халіфату; Візантія у VII – XI ст.	2
5	Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя Міжнародні відносини Центральної та Східної Європи : Хрестові походи; зовнішня політика Північно-Східної Русі у XII – XIII; дипломатія Золотої орди; Європа у XIV – XV ст.; Столітня війна; занепад Тевтонського ордену; утворення Московської держави та її зовнішня політика.	2
6	Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав середньовічній Європи у XI-XV ст. Тема 6. Міждержавні відносини на Середньовічному Сході у XI-XV ст. Тема 7. Міжнародні відносини у Ранній Новий час (кінець XV – перша половина XVII ст). Міжнародні відносини європейських держав у XVI – XVII ст.: вплив Великих географічних відкриттів на міжнародні відносини кінця XV – XVII ст.; вплив Реформації і селянської війни в Німеччині на міжнародні відносини; Нідерландська революція і її вплив на міжнародні відносини; зовнішня політика Франції у XVI – першій половині XVII ст.; зовнішня політика Росії за часів Івана Грозного та у XVII ст.; зовнішня політика Англії у XVII ст.; Тридцятилітня війна в Європі.	2
7	Тема 8. Вестфальська система міжнародних відносин (друга половина XVII – XVIII ст.). Міжнародні відносини і зовнішня політика у XVIII ст.: зовнішня політика Російської імперії у першій половині XVIII ст.; вплив на міжнародні відносини війни за незалежність у Північній Америці;	2

	вплив французької революції на європейські міжнародні відносини; зовнішня політика часів правління Наполеона Бонапарта; зовнішня політика Російської імперії у другій половині XVIII ст.	
8	Тема 9. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн. Тема 10. Віденська система міжнародних відносин. Міжнародні відносини і зовнішня політика у XIX ст.: зовнішня політика США у першій половині XIX ст. та громадянська війна; вплив на міжнародні відносини революцій 1848 – 1849 рр. у Європі; утворення Німецької імперії та зовнішня політика Бісмарка; Російська імперія у XIX ст.; міжнародні відносини європейських країн XIX ст.	2
9	Тема 11. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни Тема 12. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр. Перша світова війна в історії міжнародних відносин: міжнародні відносини наприкінці XIX – на початку XX ст.; причини Першої світової війни; дипломатія європейських держав на початку XX ст.; українське питання у роки Першої світової війни; завершення Першої світової війни та плани устрою повоєнної системи міжнародних відносин.	2
10	Тема 13. Міжнародні відносини у 1918-1929 рр. Створення Версальсько-Вашингтонської системи. Міжнародні відносини у 1918 – 1930 рр. Версальська система міжнародних відносин; створення Ліги націй; міжнародні відносини в АТР; протиріччя у Європі та спроби їх усунення; міжнародні конференції та пакт Бріанна-Келлога.	2
11	Тема 14. Міжнародні відносини у 1929-1939 рр. Крах Версальсько-Вашингтонської системи. Тема 15. Міжнародні відносини в період Другої світової війни (1939–1945 рр.) Міжнародні відносини у 30-ті рр. XX ст. Створення двох вогнищ війни; перехід фашистських держав до агресивної політики; Мюнхенські домовленості; Пакт Ріббентропа – Молотова. Початок Другої світової війни.	2
12	Тема 16. Формування біполярної структури у глобальній системі міжнародних відносин (1945 — початок 60-х років XX ст.) Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр. Генеза «холодної війни» (1945–1949 рр.) Повоєнні зовнішньополітичні розрахунки СРСР та США. Виникнення терміну «холодна війна». Ліквідація атомної монополії США. Оформлення біполярної системи та балансування на межі війни (1950–1962 рр.)	2
13	Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту Розмивання біполярної структури світу. Розрядка міжнародної напруги (1962-1979 рр.). «Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи (1980–1991 рр.).	2
14	Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни. Криза колоніалізму та головні регіональні конфлікти до середини 1960-х рр. Країни, що розвиваються, у міжнародних відносинах кінця 1960-х – початку 1990-х рр.	2
15	Тема 18. Регіональні системи в біполярній структурі міжнародних відносин (1945 — кінець 80 — початок 90-х років)	2

	Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період. Завершення “холодної війни”. Дезінтеграція СРСР. Створення СНД і позиція Заходу. Біловезька та Алма-Атинська угоди. Геополітичне значення зникнення наддержави і крах дво полюсної структури повоєнних міжнародних відносин. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополарності. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин після 11 вересня 2001 р.	
16	Тема 19. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополарності (90-ті роки XX — початок XXI ст.) Україна в контексті міжнародних відносин кінця XX — початку XXI ст. Проголошення незалежності України і початок її зовнішньої політики. Україна у ключових геополітичних контурах міжнародних відносин.	4
	Разом	32

Усна відповідь за темою семінарського заняття ілюстрована презентацією – 5 балів, активна участь в обговоренні – 2 бали. Максимально можлива кількість набраних балів в межах семінарських занять – 49.

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Історія міжнародних відносин як об’єкт вивчення <i>Завдання.</i> Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.	1
2.	Тема 2. Держави стародавнього Сходу у міжнародних відносинах Дипломатія Стародавнього Сходу. <i>Завдання.</i> Ознайомитися з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	2
3.	Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі Стародавня Греція. <i>Завдання</i> Ознайомитися з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	2
4.	Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі Стародавній Рим <i>Завдання</i> Ознайомитися з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	2
5.	Тема 4. Міжнародні відносини й дипломатія у добу раннього Середньовіччя <i>Завдання.</i> Дипломатія Раннього середньовіччя <i>Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	3
6.	Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав середньовічної Європи у XI-XV ст.	2

	Міжнародні відносини Центральної та Східної Європи <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	
7.	Тема 6. Міждержавні відносини на Середньовічному Сході у XI-XV ст. <i>Завдання.</i> Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.	2
8.	Тема 7. Міжнародні відносини у Ранній Новий час (кінець XV – перша половина XVII ст). Міжнародні відносини європейських держав у XVI – XVII ст. <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	3
9.	Тема 8. Вестфальська система міжнародних відносин (друга половина XVII – XVIII ст.). Міжнародні відносини і зовнішня політика у XVIII ст. <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	3
10.	Тема 9. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн. Тема 10. Віденська система міжнародних відносин. Міжнародні відносини і зовнішня політика у XIX ст. <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	4
11.	Тема 11. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни Тема 12. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр. Перша світова війна в історії міжнародних відносин <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	4
12.	Тема 13. Міжнародні відносини у 1918-1929 рр. Створення Версальсько- Вашингтонської системи. Міжнародні відносини у 1918 – 1930 рр. <i>Завдання. Ознайомитися</i> з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).	3
13.	Тема 14. Міжнародні відносини у 1929-1939 рр. Крах Версальсько- Вашингтонської системи. Міжнародні відносини у 30-ті рр. XX ст. <i>Завдання.</i>	3

	<i>Ознайомитися з лекційним матеріалом, літературою та публіцистичними виданнями. Підготувати план-конспект питання (оцінюється в 1 бал).</i>	
14.	Тема 15. Міжнародні відносини в період Другої світової війни (1939–1945 рр.) <i>Завдання.</i> Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.	1
15.	Тема 16. Формування біполярної структури у глобальній системі міжнародних відносин (1945 — початок 60-х років XX ст.) <i>Завдання.</i> Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.	5
16.	Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту <i>Завдання.</i> Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.	4
17.	Тема 18. Регіональні системи в біполярній структурі міжнародних відносин (1945 — кінець 80 — початок 90-х років) <i>Завдання.</i> Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.	6
18.	Тема 19. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополярності (90-ті роки XX — початок XXI ст.) <i>Завдання.</i> Опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за темою для виступу на практичному занятті.	6
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Управління персоналом»

РН06. Знати природу та характер взаємодії окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному і локальному рівнях.

РН12. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН14. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН18. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН06	Знати природу та характер взаємодії окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному і локальному рівнях.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка доповідей-досліджень та презентацій за визначеними темами	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження (доповідей і презентацій), екзаменаційна робота
ПН12	Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка есе, проектів та презентацій за визначеними темами	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження (доповідей, есе і презентацій), екзаменаційна робота
РН14	Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка доповідей-досліджень та презентацій за визначеними темами	Оцінювання результатів дослідження на практичних заняттях; розв'язування аналітичних задач, оцінювання роботи над науковим текстом, екзаменаційна робота
РН18	Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка доповідей-досліджень та презентацій за визначеними темами	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження

		визначеними темами, робота в командах	(доповідей і презентацій), екзаменаційна робота
--	--	---------------------------------------	---

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах присвячених культурології, історії культури (підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Історія міжнародних відносин» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях та практичних заняттях. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення оцінки, при проведенні екзамену і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- усне опитування;
- виконання творчих завдань;

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) на практичних заняттях проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю, а також у формі захисту здобувачами доповідей, есе та проектів, презентацій за заданими темами, виконаних під час самостійної роботи.

Сума балів за виконані завдання на практичному занятті наведена не має перевищувати 49 балів. Усна відповідь за темою практичного заняття ілюстрована презентацією – 5 балів, активна участь в обговоренні – 2 бали.

Поточний контроль самостійної роботи здобувачів проводиться у формі опрацювання навчальної літератури та періодичних видань за заданими темами, письмового виконання проекту з теми (у формі плану-конспекту). Максимальна кількість балів за виконані завдання - 11. Самостійна робота здобувача розділяється на підготовку матеріалів для виступу на практичному занятті (оцінюється під час практичних занять) та написанні конспектів із зазначених тем (табл. 5). Плани-конспекти здаються окремо, оцінюються в 11 балів (кожен конспект максимально оцінюється в 1 бал).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання завдань екзаменаційної роботи – 40. Час виконання – до 80 хвилин. Заліковий білет складається з трьох теоретичних питань. Перше і третє питання оцінюються по 13 балів, друге – 14 балів.

За бажанням (та за згодою викладача) студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного завдання (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3975>). Розрахункова шкала для оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях:

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Робота над самостійними проектами	виставляється здобувачу вищої освіти, який при письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	1
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	0,5
Виступи з доповідями на семінарських заняттях, підготовка презентацій, командна робота тощо	виставляється здобувачу вищої освіти, який досяг цілей завдання, підготував докладну доповідь, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	5-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, підготував доповідь, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	3-2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який не досяг цілей завдання, підготував неповну доповідь тощо, не зміг застосувати знання на практиці, обґрунтувати власну думку	1
За теоретичне питання екзаменаційного білету	здобувач цілком і всебічно розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано їх доводити	11-14
	здобувач розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, але спостерігаються деякі упущення і неточності при відповідях на питання та неточні обґрунтування власної думки	7-10
	здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але погано орієнтується в джерелах, припускається помилок, нелогічно викладає матеріал	4-6

	здобувач не розкрив питання навіть у загальних рисах, не розуміє його суті, не орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно	0-3
--	---	-----

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																		Екзамен	Сума	
Розділ 1							Розділ 2							Розділ 3						Разом
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	60	40	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	1	1	1	1	1	1	8	1		
2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	5		

Шкала оцінювання

Набрана сума балів за 100-бальною шкалою переводиться у 4-рівневу шкалу оцінювання у такий спосіб:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Філатова О. Є. Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3975>
2. Григор'єва Т. Історія дипломатії: від давнини до кінця XVIII ст. / Т. Григор'єва. – Київ : Видавн. дім «Києво-Могилянська Академія», 2014. – 177 с
3. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / Г. Кіссінджер. – Київ, 2017. – 320 с.
4. Ластовський В. Історія держави і права зарубіжних країн / В. Ластовський. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2017. – 195 с.
5. Бадак А. Н., Войнич И. Е., Волчек Н. М., Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: Закат Римской империи. Раннее средневековье / И.А. Алябьева (ред.кол.). — М. : АСТ, 1999. — 1048с.

6. Бадак А. Н., Войнич И. Е., Волчек Н. М., Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: У истоков цивилизации. Бронзовый век / И.А. Алябьева (ред.кол.). — М.; Минск : АСТ, 1999. — 864с.
7. Бадак Александр Иванович, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история. Эллинистический и римский периоды. — М. : АСТ, 1999. — 855с.
8. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 1 : Каменный век. — Минск : Литература , 1996 — 527с.
9. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 2 : Бронзовый век. — Минск : Литература , 1996 — 511с.
10. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. — Минск : Литература - Т. 3 : Век железа. — Минск: Литература, 1997 — 512с.
11. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 4 : Эллинистический период. — Минск : Литература , 1996 — 606с.
12. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 5 : Становление государств Азии. — Минск : Литература , 1996 — 543с.
13. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 6 : Римский период. — Минск : Литература , 1996 — 511с.
14. Бадак Александр Николаевич, Войнич Игорь Евгеньевич, Волчек Наталья Михайловна, Воротникова О. А., Глобус А. Всемирная история: В 24 т. / И.А. Алябьева (ред.) — Минск : Литература - Т. 7 : Раннее средневековье. — Минск : Литература , 1996 — 592с.
15. Балух Василь Олексійович, Коцур Віктор Петрович. Історія стародавнього Риму: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. — Чернівці : Книги - ХХІ, 2005. — 680с.
16. Басовская Н.И. Столетняя война: леопард против лилии. М.: Олимп, 2002.
17. Беккер Карл Фридрих. Мифы древнего мира. От Древней Иудеи до падения Римской империи: Всемирная история / Л.М. Лукьянова (обработ.). — Саратов : Надежда, 1995. — 720с.
18. Бердичевский Яков Михайлович, Ладыченко Татьяна Вячеславовна. Всемирная история. — Запорожье : Премьер, 2002. — 496с.
19. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы.-М., 1999.
20. Боришполец Ксения Петровна. Методы политических исследований: Учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по направлениям подгот. "Политология", "Международные отношения" и "Регионоведение" — М. : Аспект Пресс, 2005. — 221с.

Допоміжна література

21. Брайант А. Эпоха рыцарства в Англии. СПб: Евразия, 2002.

22. Братанич Борис Володимирович, Романенко Михайло Ілліч. Історія рідного краю. Дніпропетровщина: Прадавнина та середньовіччя: Регіональний підруч. для 7 кл. загальноосвіт. шк. — Д. : Дніпрокнига, 2005. — 368с.
23. Буриан Александр Дмитриевич. Международные отношения, внешняя политика и дипломатия: курс лекций / Институт истории, государства и права АН Молдовы ; Европейский ун-т Молдовы ; Ассоциация международного права Республики Молдова. — Изд. 3-е, перераб. и доп. — Кишинев : СЕР USM, 2008. — 288с.
24. Васильев Л.С. История Востока. — М., 1994.
25. Володин Борис Федорович. Всемирная история библиотек. — Изд. 2-е, доп. — СПб. : Профессия, 2004. — 432с.
26. Воскресенский Алексей Дмитриевич. Политические системы и модели демократии на Востоке: учеб. пособие для студ., обучающихся по спец. и направлениям "Международные отношения" и "Регионоведение". — М. : Аспект Пресс, 2007. — 189с.
27. Всемирная история. Хрестоматия: Сборник документов, материалов и метод. рекомендаций / И.М. Бирюлев (сост.). — Запорожье : Просвіта, 2002. — 132с.
28. Всемирная история: Век железа. Древнейшие цивилизации Востока / И.А. Алябьева (ред.кол.). — М.; Минск : АСТ, 2000. — 760с.
29. Всемирная история: Римская империя. Раннее средневековье. Крестовые походы. — М. : Издательство АСТ, 2002. — 496с.
30. Всемирная история: Учебник для студ. вузов / Георгий Борисович Поляк (ред.), Анна Николаевна Маркова (ред.). — М. : Культура и спорт, 1997. — 496с.
31. Всемирная история: Учебник для студ. вузов / Георгий Борисович Поляк (ред.), Анна Николаевна Маркова (ред.). — М. : ЮНИТИ, 2000. — 496с.
32. Всемирная история: Энциклопедия / В.М. Макаревич (общ.ред.). — М. : Большая Российская энциклопедия, 2003. — 671с.
33. Вуд Джон, Серре Жак. Дипломатический церемониал и протокол / Ю.П. Клюкин (пер.с англ.). — 2.изд. — М. : Международные отношения, 2003. — 416с.
34. Гай Светоний Транквилл. Жизнь двенадцати цезарей. — М., 1964.
35. Гай Юлий Цезарь. Записки о Галльской войне. Гай Саллюстий Крисп. Сочинения. — М., Ладомир, 2001.
36. Гайдуков Л., Копійка В., Крушинський В. Всесвітня історія. — К., 2000.
37. Гарро А. Людовик Святой и его королевство. СПб: Евразия, 2002.
38. Геродот. История. Пер. Г.А. Стратановского. - Л., 1972.
39. Григулевич И.Р. Инквизиция. М: Политздат, 1985.
40. Гроций Г. О праве войны и мира. — М., 1956.
41. Губарев Виктор Кимович. Всемирная история: Справочник школьника и студента. — Донецк : ООО ПКФ "БАО", 2004. — 544с.
42. Губарев Виктор Кимович. Всемирная история: Справочник школьника и студента. — Донецк : ООО ПКФ "БАО", 2006. — 544с.
43. Дебидур А. Дипломатическая история Европы. — Ростов-на-Дону, 1995.
44. Дергачев Владимир Александрович, Вардомский Леонид Борисович. Регионоведение: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по спец. 350300 "Регионоведение", 350200 "Международные отношения". — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 463с.
45. Дудка Раїса Анатоліївна, Лейберов Олексій Олегович. Історія стародавнього світу: курс лекцій / Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. — Ніжин : Вид-во НДУ, 2009. — 348с.
46. Дюби Ж. Средние века. (987-1460): от Гуго Капета до Жанны д'Арк. М.: Международные отношения, 2000.
47. Дюпюи Эрнест Р, Дюпюи Тревора Н. Всемирная история войн / А.Д. Балабуха (ред.), С.И. Фомченко (пер.), С.И. Гузман (пер.). — СПб. : Полигон, 1997. —

- (Харперская энциклопедия военной истории с коммент. изд-ва "Полигон" = Harper Encyclopedia of MILITARY HISTORY). Кн. 1 : 3500 год до Р.Х. - 1400 год от Р.Х. — СПб. : Полигон — 937с.
48. Егер О. Средние века. СПб: Спец. лит, 1997.
 49. Жюлиа Дидье. Философский словарь / Н.В. Андреева (пер.на рус.яз.). — М. : Международные отношения, 2000. — 539с.
 50. Заборов М.А. Крестоносцы на Востоке. М: Наука, 1980.
 51. Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до нового часу: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. міжнар. відносин та історії. — К. : РВЦ "Проза", 2005. — 560с.
 52. Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до нового часу: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. міжнар. відносин та історії. — К. : РВЦ "Проза", 2005. — 560с.
 53. Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до початку нового часу: Навч. посібник. — Вінниця : Нова книга, 2002. — 564с.
 54. Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до початку нового часу: Навч. посібник. — Вінниця : Нова книга, 2002. — 564с.
 55. История внешней политики России.- В 2-х кн. - М.:1997.
 56. История дипломатии / В.П. Потемкин (ред.), С.В. Бахрушин (сост.). — М., 1941. — 566с.
 57. История дипломатии.- В.5т. - М., 1941-1979. (1-3 тт. в двух изданиях), т.1.
 58. История дипломатии: Сборник / А. Лактионов (сост.). — М. : АСТ; АСТ Москва, 2006. — 943с.
 59. История Европы. — М., 1992.
 60. Історія дипломатії: Тести з дисципліни для студ. спец. 6.030403 "Міжнародні економічні відносини" / Укоопспілка; Львівська комерційна академія / О.Є. Шайда (уклад.). — Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2003. — 39с.
 61. Історія стародавнього світу в літературних творах: Хрестоматія / Катерина Іванівна Криlach (упоряд.). — К. : Перун, 1998. — 398с.
 62. Історія стародавнього світу: Навч. посібник. / Ігор Якович Щупак (авт.-упоряд.) — Запоріжжя : Прем'єр, 2004. — 304с.
 63. Історія Стародавнього Сходу: методичні рекомендації до практичних занять / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича / Сергій Володимирович... Пивоваров (уклад.). — Чернівці : Рута, 2008. — 72с.
 64. Історія Стародавньої Греції та Риму: Навч. прогр. для спец. "Історія і правознавство" / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя / Раїса Анатоліївна Дудка (уклад.). — Ніжин : Видавництво НДПУ ім. М.Гоголя, 2004. — 31с.
 65. Каутилья. Артхашаstra. — М., 1995.
 66. Кесслер У. Ричард І Львиное Сердце. Харьков: Фолио; Ростов н/Д: Феникс, 1997.
 67. Киндер Герман, Хильгеман Вернер. Всемирная история / Харальд Букор (графическое оформ.и ил.), Рут Букор (графическое оформ.и ил.). — М. : Рыбари, 2003. — 638 с.
 68. Киссинджер Г. Дипломатия. - М., 1997.
 69. Колісніченко Анатолій Іванович. Історія держави і політико-правових вчень Стародавньої Греції та Риму: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти, що навч. за напрямом політологія та правознавство / Миколаївський держ. гуманітарний ун-т ім. Петра Могили. — Миколаїв : Видавництво МФ НаУКМА, 2002. — 274с.
 70. Конрад Н.И. Древняя история Японии. — М., 1974.
 71. Контамин Ф. Война в Средние века. М.: Ювента, 2001.
 72. Корсунский А.Р., Гюнтер Р. Упадок и гибель Западной Римской империи и возникновение германских королевств. М.: МГУ, 1984.

73. Красняк Ольга Александровна. Всемирная история: [единое представление о закономерностях ист. развития стран Запада и Востока с древнейших времен до наших дней]:[учеб. пособие] — М. : URSS. ЛКИ, 2008. — 277с.
74. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Курс лекції. — К. : Либідь, 1996. — 480с.
75. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: підруч. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. — Вид. 4-е, стереот. — К. : Либідь, 2009. — 592с.
76. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Підруч. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. — 2.вид., стер. — К. : Либідь, 2002. — 590с.
77. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Підруч. для студ. іст. спец. вищих закл. освіти — К. : Либідь, 2000. — 592с.
78. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Підручник для студ. іст. спец. вищих навч. закл. — 3. вид., стер. — К. : Либідь, 2006. — 592с.
79. Крижановська Оксана Олегівна, Крижановський Олег Прокопович. Історія середніх віків. Вступ до історії західноєвропейського Середньовіччя: Курс лекцій: Навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вищих навч. закл. — 2. вид., стер. — К. : Либідь, 2006. — 368с.
80. Лависс Э., Рамбо А. Эпоха крестовых походов. Смоленск: Русич, 2001.
81. Ладиченко Тетяна Вячеславівна, Камбалова Яніна Миколаївна, Теремецька Тетяна Вікторівна, Муценко Микола Прокопович. Історія стародавнього світу. Найдавніша історія України (Інтегрований курс): Робочий зошит. — К. : Аконіт, 2006. — 128с.
82. Лапин Генрих Эрнестович. Консульская служба: Учеб. пособие / Дипломатическая академия МИД России. Кафедра дипломатической и консульской службы. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Международные отношения, 2005. — 238с.
83. Ле Гофф Ж. Людовик IX Святой. М.: Ладомир, 2001.
84. Лебедева Марина Михайловна. Мировая политика: Учебник для студ. вузов, обуч. по направлениям подготовки и спец. "Регионоведение" и "Международные отношения". — М. : Аспект Пресс, 2003. — 351с.
85. Лебек С. Происхождение франков. V-IX века. М.: Скарabei, 1993. Т.1.
86. Левандовский А.П. Карл Великий. Через империю к Европе. М: Соратник, 1995.
87. Лозинский С.Г. История папства. М.: Политздат, 1986.
88. Лот Ф. Последние Каролинги. СПб: Евразия, 2001.
89. Лурье Феликс Моисеевич. Всемирная история в таблицах. Европа. — СПб. : Панорама TV (ЗАО "Медиа Пресс"), 2005. — 189с.
90. Малій Ольга Володимирівна. Історія стародавнього світу. Життя людей у первісні часи. Історія Стародавнього Сходу: Робочий зошит. — К. : Абрис, 2000. — 79с.
91. Малій Ольга Володимирівна. Історія Стародавнього Світу: Робочий зошит. — Львів : Кальварія.- Ч. 2 : Стародавня Греція. Стародавній Рим. — Львів : Кальварія, 1997 — 95с.
92. Малій Ольга Володимирівна. Історія Стародавнього Світу: Робочий зошит. / Ч. 3 : Стародавній Рим. — Львів : Кальварія, 1996 — 63с.
93. Малій Ольга Володимирівна. Історія Стародавнього Світу: Робочий зошит. / Ч. 1 : Життя людей у первісні часи. Історія Стародавнього Сходу. — Львів : Кальварія, 1997 — 79с.
94. Межгосударственные отношения и дипломатия на Древнем Востоке. — М., 1987.
95. Международные отношения: социологические подходы / П.А. Цыганков (ред.). — М. : Гардарика, 1998. — 352с.
96. Мельвиль М. История ордена тамплиеров. СПб: Евразия, 1999.
97. Мельник Микола Миколайович. Візантія і кочівники Північного Причорномор'я X-XI ст.: історіографія проблеми: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка — Л., 2007. — 18с.

98. Мельник Микола Миколайович. Візантія і кочівники Північного Причорномор'я X-XI ст.: історіографія проблеми: Дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка — Л., 2006. — 364арк.
99. Методичні матеріали з курсу "Історія Стародавнього світу": Для студ. історико-правознавчого фак. / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя / Раїса Анатоліївна Дудка (уклад.), Олексій Олегович Лейберов (уклад.). — Ніжин, 2004. — 22 с.
100. Милюха Георгий Владимирович, Резников Валерий Владимирович, Чумакова Анна Сергеевна. Международные отношения и мировая политика: учеб. пособие для студ. спец. "Междунар. экон. отношения" / Харьковский национальный ун-т им. В.Н.Каразния. Факультет международных отношений и туристического бизнеса. — Х. : Этнограф, 2009. — 120с.
101. Мировая политика и международные отношения: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. (направлению подготовки) ВПО 030201 (020200) и 0302 (520900) "Политология" / С.А. Ланцов (ред.), В.А. Ачкасов (ред.). — СПб. ; М. ; Нижний Новгород ; Воронеж ; Ростов н/Д ; Екатеринбург ; Самара ; Новосибирск ; К. ; Х. ; Минск : Питер, 2007. — 443 с.
102. Мировая политика и международные отношения: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. (направлению подготовки) ВПО 03201 (020200) и 030200 (520900) "Политология" / С.А. Ланцов (ред.), В.А. Ачкасов (ред.). — М. ; СПб. ; Нижний Новгород ; Воронеж ; Ростов н/Д ; Екатеринбург ; Самара ; Новосибирск ; К. ; Х. ; Минск : Питер, 2008. — 443 с.
103. Мировая политика и международные отношения: учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по спец. (направлению подгот.) ВПО 030201 (020200) и 030200 (520900) "Политология" / С.А. Ланцов (ред.), В.А. Ачкасов (ред.) — СПб.; М.; Нижний Новгород; Воронеж : Питер, 2007. — 443с.
104. Мишо Г. История крестовых походов. М.: Алетейа, 1999.
105. Мончинська Магдалена. Велике переселення народів: історія неспокійної епохи IV та V століть / Міжнародний благодійний фонд "Україна 3000" ; Український центр розвитку музейної справи. — К. : Софія-А, 2009. — 400с.
106. Мороз П. В, Чубукова Т. О Історія стародавнього світу. — К. : Фенікс, 2001. — 312с.
107. Мороз Петро Володимирович. Історія стародавнього світу. — К. : Педагогічна думка, 2007. — 335с.
108. Мухаев Рашид Тазитдинович. Теория политики: Учебник для студ. вузов, обуч. по гуманит.-социальным дисциплинам (020000) и спец. "Международные отношения" (350200) — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. — 623с.
109. Никольсон Г. Дипломатическое искусство: Четыре лекции по истории дипломатии. - М., 1962.
110. Оксфордская иллюстрированная энциклопедия: В 9 т. / Гарри Джадж (ред.) — М. : Издательский Дом "Инфра-М", 1999.
Т. 3 : Всемирная история. С древнейших времен и до 1800 года. — М. : Издательский Дом "Инфра-М", 1999 — 400с.
111. Ольденбург З. Костер Монсегюра. История альбигойских крестовых походов. СПб: Алетейа, 2001.
112. Пако М. Фридрих Барбаросса. Ростов н/Д: Феникс, 1998.
113. Перну Р. Крестоносцы. СПб: Евразия, 2001.
114. Перруа Э. Столетняя война. СПб: Евразия, 2002.
115. Попов Виктор Иванович. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия - наука и искусство: курс лекций. — Изд. 2-е, доп. — М. : Международные отношения, 2006. — 575с.

116. Програма навчальної дисципліни "Історія дипломатії" / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого / Вячеслав Олександрович Ріака (уклад.), Володимир Сергійович Семенов (уклад.). — Х. : Національна юридична академія України, 2002. — 8с.
117. Ришар Ж. Латино-Иерусалимское королевство. СПб: Евразия, 2002.
118. Романюк Наталія Іванівна. Історія дипломатії: (Програма курсу і плани семінарських занять для студ. ф-ту міжнародних відносин) / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Факультет міжнародних відносин. — Луцьк : Редакційно-видавничий відділ "Вежа" Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. — 30с.
119. Савельєв Олександр Миколайович. Історія Стародавнього світу від виникнення людини до IV століття. Бліц - контроль знань. — Т. : Навчальна книга-Богдан, 2008. — 144с.
120. Скочков Влад Валентинович. Всемирная история тайных обществ, организаций, тайн выдающихся событий и личностей человечества всех времен: История глазами Влада Скочкова:Скрываемая действительность. — Д. : Пороги, 2004. — 440с.
121. Славянская мифология: Энциклопедический словарь:А - Я / РАН; Институт славяноведения / Светлана Михайловна Толстая (отв.ред.). — 2.изд., испр. и доп. — М. : Международные отношения, 2002. — 509с.
122. Стегний П.В. Разделы Польши и дипломатия Екатерины II. 1772. 1793. 1795М.: Межд. отношения, 2002.
123. Стрингольм А. Походы викингов. М.: ООО "Изд-во АСТ", 2002.
124. Сунь-Цзы, У-Цзы Трактаты о военном искусстве. — М., 2002.
125. Сыма Цянь. Исторические записки. — М., 1972.
126. Тацит. Анналы. Собр. соч. Л., 1970, т. 1-2.
127. Темиров Юрий Тешабаевич, Шикова Людмила Васильевна. Всемирная история: Основные сведения школьного курса:Даты, события, комментарии. — Донецк : БАО, 1998. — 96с
128. Теория и история международных отношений: Метод. указания / Одесская гос. юридическая академия / М.А. Баймуратов (сост.). — О. : АО БАХВА, 1998. — 23с.
129. Теория международных отношений: Хрестоматия:Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по спец. и направлениям "Международные отношения" и "Регионоведение" / П.А. Цыганков (науч.ред.). — М. : Гардарики, 2002. — 399с.
130. Теплицкий Юрий Михайлович. Всемирная история и проблемы выживания человечества в III тысячелетии / Восточноукраинский гос. ун-т. — Луганск, 1996. — 107с.
131. Тревельян Дж. М. История Англии от Чосера до королевы Виктории. Смоленск: Русич, 2001.
132. Фрай Плантагенет Сомерсет. Всемирная история. — М. : СЛОВО/SLOVO, 1999. — 384с.
133. Цаплин Михаил Николаевич. Всемирная история цивилизаций. Хронологические таблицы. Древний мир. Европа. Россия. — Ростов н/Д. : Феникс, 2006. — 784с.
134. Цыганков Павел Афанасьевич. Теория международных отношений: учебник для студ. вузов, обуч. по направлениям подгот. и спец. "Международные отношения", "Регионоведение" и "Связи с общественностью" — Изд. 2-е, испр. и доп. — М. : Гардарики, 2007. — 557с.
135. Чанышев А. А. История политических учений. Классическая западная традиция (античность- первая четверть XIX в.) / Московский гос. ин-т международных отношений (Университет). — М. : Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2000. — 480с.

136. Чанышев Александр Арсеньевич. История политических учений: Учебник / Московский гос. ин-т международных отношений (ун-т) Министерства иностранных дел РФ. — М. : Проспект, 2005. — 591с.
137. Черняк Е.Б. Вековые конфликты. М: Международные отношения, 1988.
138. Черчилль У. Рождение Британии. Смоленск: Русич, 2002.
139. Чубукова Тетяна Олександрівна, Мороз Петро Володимирович. Історія стародавнього світу: Зошит для тематичного оцінювання. — Х. : Скорпион, 2001. — 160с.
140. Шалагінова Олександра Іллівна, Шалагінов Борис Борисович. Історія стародавнього світу. — К. : Зодіак-Еко, 2003. — 255с.
141. Шалагінова Олександра Іллівна, Шалагінов Борис Борисович. Історія стародавнього світу. — К. : Зодіак-ЕКО, 2006. — 288с.
142. Шульга Світлана Анатоліївна. Історія Стародавньої Греції та Риму: тестові завдання та метод. рек. для студ. іст. ф-ту / Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки. Історичний факультет — Луцьк : Вежа, 2008. — 84с.
143. Щупак Ігор Якович. Історія стародавнього світу: Збірник тестів, питань і завдань. — Запоріжжя : Прем'єр, 2001. — 111с.
144. Ясперс Карл. Всемирная история философии. Введение / К.В. Лощевский (пер.). — СПб. : Наука, 2000. — 272с.
145. Arms T. S. Encyclopedia of the Cold War. — New York, 1994.
146. Arnold G. Wars in the Third World since 1945. — London, 1991.
147. Brzezinski Z. Spadek po zimnej wojnie. — Warszawa, 1993.
148. Carlsnaes W., Smith S. European Foreign Policy. — London, 1994.
149. Dubabin J.-P. D. The Cold War. The Great Power and their Allies. — London — New York, 1996.
150. Gaddis J. L. We Now Know. Rethinking Cold War. — Oxford, 1997.
151. Gaddis J. L. The Long Peace. Inquiries into the History of the Cold War. — New York, 1987.
152. Hyland W. G. The Cold War. Fifty Years of Conflict. — New York, 1991.
153. Hide-Price A. European Security beyond the Cold War. — London, 1991.
154. Kissinger H. Diplomacy. — New York, 1994.
155. Kukulka J. Historia wspolczesna stosunkow miedzynarodowych. 1945-1996. — Warszawa, 1997.
156. Oberdorfer D. The Turn. From Cold War to a New Era. — New York, 1991.
157. Simon T. Eastern Europe in the Postwar World. — New York, 1991.
158. The North Atlantic Treaty Organization. Facts and Figures. — Brussels, 1989.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Асоціації держав Південно-Східної Азії [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.aseansec.org>.
2. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.echr.coe.int/echr/>.
3. Офіційний сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://europa.eu/>.
4. Офіційний сайт Європейської поліцейської агенції (Європол) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.europol.europa.eu/>.
5. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imf.org/external/index.htm>.
6. Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.icc-cpi.int>.

7. Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icj-cij.org/homepage/ru/>.
8. Офіційний сайт Міжнародного Трибуналу з морського права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.itlos.org/>.
9. Офіційний сайт Міжнародної морської організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imo.org/Pages/home.aspx>.
10. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interpol.int/>.
11. Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>.
12. Офіційний сайт Організації американських держав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oas.org/en/default.asp>.
13. Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osce.org/>.
14. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/>.
15. Офіційний сайт Ради Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hub.coe.int/>.
16. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org/>.
17. Офіційний сайт Дитячого фонду ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unicef.org/>.
18. Офіційний сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icrc.org/eng/>.
19. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.un.org/ru/index.html>.
20. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
21. Електронна бібліотека TWIRPX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/>.
22. Міжнародна цифрова бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wdl.org/ru/>.
23. Європіана [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europeana.eu/portal/ru>.
24. Електронна бібліотека Гумер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gumer.info/>.
25. The Questia Online Library [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.questia.com/>.
26. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nplu.org/>.
27. Національна юридична бібліотека (НЮБ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=394.
28. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>.
29. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>.
30. Портал Funag [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.funag.gov.br/loja/>.
31. MYBRARY [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mybrary.ru/>.

32. Google Scholar (Академия Google) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/>.
33. WorldWideScience [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://worldwidescience.org/indextext>.
34. Віртуальна бібліографічна довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/index.php>.
35. BASE (Bielefeld Academic Search Engine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.base-search.net/>.
36. SSM (Simple Search Metadata in Open Archives Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oai.org.ua/>.
37. DOAJ (Directory of Open Access Journals) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doaj.org/>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться певний відсоток практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Перелік екзаменаційних питань

1. Дипломатія Стародавнього Єгипту
2. Зовнішня політика Вавилону
3. Дипломатія Стародавньої Індії
4. Міжнародні відносини за часів китайських імперій Цінь і Хань.
5. Дипломатія Афінської держави
6. Міжнародні відносини Стародавньої Спарти
7. Грецька колонізація: причини, напрямки, значення
8. Греко-перські війни та їх наслідки
9. Пелопоннеська війни та піднесення Македонії.
10. Дипломатія Римської імперії
11. Велике переселення народів і падіння Західної Римської імперії.
12. Західна Римська імперія та варварські держави
13. Дипломатія Арабського халіфату
14. Візантія у VII – XI ст.
15. Хрестові походи
16. Зовнішня політика Північно-Східної Русі у XII – XIII
17. Дипломатія Золотої орди
18. Європа у XIV – XV ст.
19. Столітня війна: причини та наслідки
20. Занепад Тевтонського ордену
21. Утворення Московської держави та її зовнішня політика.
22. Вплив Великих географічних відкриттів на міжнародні відносини кінця XV – XVII ст.
23. Вплив Реформації і селянської війни в Німеччині на міжнародні відносини;
24. Нідерландська революція і її вплив на міжнародні відносини;
25. Зовнішня політика Франції у XVI – першій половині XVII ст.
26. Зовнішня політика Росії за часів Івана Грозного та у XVII ст.
27. Зовнішня політика Англії у XVII ст.
28. Тридцятилітня війна в Європі.
29. Зовнішня політика Російської імперії у першій половині XVIII ст.
30. Вплив на міжнародні відносини війни за незалежність у Північній Америці
31. Вплив французької революції на європейські міжнародні відносини;
32. Зовнішня політика часів правління Наполеона Бонапарта
33. Зовнішня політика Російської імперії у другій половині XVIII ст.
34. Зовнішня політика США у першій половині XIX ст. та громадянська війна;
35. Вплив на міжнародні відносини революцій 1848 – 1849 рр. у Європі
36. Утворення Німецької імперії та зовнішня політика Бісмарка
37. Російська імперія у XIX ст.; міжнародні відносини європейських країн XIX ст.
38. Міжнародні відносини наприкінці XIX – на початку XX ст.
39. причини Першої світової війни;
40. Дипломатія європейських держав на початку XX ст.
41. Українське питання у роки Першої світової війни;
42. Завершення Першої світової війни та плани устрою повоєнної системи міжнародних відносин.
43. Версальська система міжнародних відносин;
44. Створення Ліги націй;
45. Міжнародні відносини в АТР
46. Протиріччя у Європі та спроби їх усунення;
47. Міжнародні конференції та пакт Бріанна-Келлога.
48. Створення двох вогнищ війни
49. Перехід фашистських держав до агресивної політики
50. Мюнхенські домовленості
51. Пакт Ріббентропа – Молотова.
52. Початок Другої світової війни.
5. Міжнародні відносини під час Другої світової війни.
36. Ялтинсько-Потсдамський порядок у системі міжнародних відносин.
37. Зовнішньополітичні настанови Заходу.
38. Зовнішньополітичні настанови СРСР.
39. Мирне врегулювання з колишніми союзниками Німеччини в Європі.

40. Дунайська конференція 1947 року.
41. Японія після Другої світової війни. Сан-Франциська мирна угода 1951 року.
42. Передумови початку «холодної війни».
43. Становлення блокового протистояння.
44. Особливості протистояння Заходу і Сходу у другій половині 50 — на початку 60-х років.
45. Проблеми німецького врегулювання після Потсдамської конференції (1945–1949). Створення двох німецьких держав.
46. Німецьке врегулювання у другій половині 50-х років. «Берлін-ська криза» 1958–1961 рр.
47. Перша криза деколонізації.
48. Бандунзька конференція країн Азії та Африки.
49. «Третій світ». Становлення руху афро-азійської солідарності.
50. Підтримання миру й міжнародної безпеки в діяльності ООН в умовах «холодної війни».
51. Операція ООН у Конго.
52. ООН і перші кроки у сфері роззброєння.
53. ООН і деколонізація.
54. Розгортання боротьби за права людини.
55. Радянсько-американські відносини на межі 50–60-х років.
56. Основні напрями радянсько-американського співробітництва в роки детанту.
57. «Нова східна політика» ФРН.
58. Співробітництво “від Атлантики до Уралу”.
59. Проблеми європейської безпеки в діяльності ОВД і НАТО.
60. Етапи Наради з безпеки і співробітництва в Європі.
61. Гельсінський процес і проведення Белградської зустрічі представників країн НБСЄ.
62. Проблема скорочення звичайних озброєнь в Європі.
63. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї 1968 року.
64. Договори і угоди про контроль над стратегічними озброєннями 70-х років.
65. Декларація про деколонізацію в ООН. 36. Становлення ідеології і практики Руху неприєднання.
66. Еволюція Руху неприєднання в 60–70-ті роки.
67. Створення осі Північ — Південь. Проблема нового міжнародного економічного порядку.
68. Миротворча діяльність ООН.
69. Діяльність ООН у галузі прав людини.
70. Стратегія ООН у сфері економічного і соціального розвитку.
71. «План Маршалла» і східноєвропейські країни.
72. «План Шумана». Утворення ЄОВС.
73. Інтеграційні процеси в Західній Європі. Утворення ЄЕС і ЄАВТ.
74. Гуманітарна діяльність ООН.
75. Проблеми реформування ООН.
76. Маастрихтські угоди і створення Європейського Союзу (ЄС).
77. Перехід до спільної зовнішньої політики та політики безпеки (СЗППБ).
78. Амстердамські угоди і їх значення.
79. Проблеми розширення ЄС у 90-ті роки.
80. Косівська проблема у міжнародних відносинах
81. Ізраїльсько-палестинська конфронтація (кінець XX — початок XXI ст.).
82. Ісламський фактор у міжнародних відносинах на початку XXI ст..